

Ioan Slavici

Sărăcuții mamei

A rămas Mara, săraca, văduvă cu doi copii, săracuții de ei, dar era tânără și voinică și harnică și Dumnezeu a mai lăsat să aibă și noroc.

Nu-i vorba, Bîrzovanu, răposatul, era, cînd a fost, mai mult cîrpaci decît cismar și ședea mai bucuros la birt decît acasă; tot le-au mai rămas însă copiilor vreo două sute de pruni pe lunca Murășului, viuța din dealul despre Păuliș și casa pe care muma lor o căpătase de zestre. Apoi, mare lucru pentru o precupeață, Radna e Radna, Lipova e numai aci peste Murăș, iar la Arad te duci în două ceasuri.

Marți dimineața, Mara-și scoate șatra și coșurile pline în piața de pe țărmurele drept al Murășului, unde se adună la tîrg de săptămîină Murășenii pînă de pe la Sovîrșin și Soboteliu și Podgorenii pînă de pe la Cuvin. Joi dimineața ea trece Murășul și întinde șatra pe țărmurele stîng, unde se adună Bănățenii pînă de pe la Făget, Căpălăș și Sîn-Miclăuș. Vineri noaptea, după cîntatul cocoșilor, ea pleacă la Arad, ca ziua s'o prindă cu șatra întinsă în piața cea mare, unde lumea se adună din șapte ținuturi.

Dar lucrul cel mare e că Mara nu-ți iese niciodată cu gol în cale; vinde ce poate și cumpără ce găsește; duce de la Radna ceea ce nu găsești la Lipova ori la Arad, și aduce de la Arad ceea ce nu găsești la Radna ori la Lipova. Lucrul de căpetenie e pentru dînsa ca să nu mai aducă ce a dus, și vinde mai bucuros cu cîștig puțin decît ca să-i „clocească” marfa.

Numai în zilele de Sîntă Mărie se întoarce Mara cu coșurile deșerte la casa ei.

Sus, pe coasta unui deal de la dreapta Murășului, e mănăstirea minoriților, vestita Maria Radna. Din turnurile bisericii mari și frumoase se văd pe Murăș la deal ruinele acoperite cu mușchi ale cetății de la Șoimoș; în fața bisericii se întinde Radna cea frumoasă și peste Murăș e Lipova cu turnul sclipicios și plin de zorzoane al bisericii românești, iar pe Murăș la vale se întinde șesul cel nesfirșit al Țării Ungurești. Mara însă, le trece toate cu vederea: pentru dînsa nu e decît un loc larg în fața mănăstirii, unde se adună lumea cea multă, grozav de multă lume.

Căci e acolo în biserica aceea o icoană făcătoare de minuni, o Maică Precistă care lăcrămează și de a căreia vedere cei bolnavi se fac sănătoși, cei săraci se simt bogați și cei nenorociți se simt fericiți.

Mara, deși creștină adevărată, se duce și ea cîteodată în biserica aceasta, dar se închină creștinește, cu cruci și cu mătănii, cum se cuvine în fața lui Dumnezeu. Că, icoana face minuni, asta n'o crede; știe prea bine că o Maică Precistă nemțească nu e o adevărată Maică Precistă. E însă altceva la mijloc. Călugării, care umblă rași ca'n palmă și se strîmbă grozav de urît, au o știință tainică și știu să facă fel de fel de farmece, pentru ca boala să-și vie la leac, săracul să-și găsească sprijoana și nenorocitul să se fericească. Bine face dar lumea care vine la Maria Radna să se închine, și Marei îi rîde inima cînd pe la Sînta Mării timpul e frumos, ca lumea să poată veni cale de o săptămîină de zile, cete-cete, cu praporele în vînt, cu crucile împodobite cu flori și cîntînd psalmi și litanii. Acum, cînd vin sutele și se adună miile pe locul cel larg din fața mănăstirii, acum e secerișul Marei, care dimineața iese cu coșurile pline și seara se întoarce cu ele goale. De aceea se închină Mara și în fața icoanei, apoi își ia copilașii, pe care totdeauna îi poartă cu dînsa, îi dă puțin înainte și le zice: „Închinați-vă și voi, săracuții mamei!”

Sunt săraci, săracuții, că n'au tată; e săracă și ea, c'a rămas văduvă cu doi copii; cui, Doamne, ar putea să-i lase cînd se duce la tîrg? Cum ar putea dînsa să stea de dimineață pînă seara fără ca să-i vadă? Cum, cînd e atît de bine să-i vezi!?

Umblă Mara prin lume, aleargă sprintenă, se tîrguiește și se ceartă cu oamenii, se mai ia și de cap cîteodată, plînge și se plînge c'a rămas văduvă, și-apoi se uită împregiur să-și vadă copiii și iar rîde.

(I. Slavici, *Mara*, în Id., *Opere II*, ESPLA, București, 1952, pp. 3-4)